СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 274 Джерзі Сіти, Н. Дж., субота, 23-го листопада 1935. — VOL. XLIII. No. 274. Jersey City, N. J., Saturday, November 23, 1935 THREE CENTS

УРЯД ВЗИВАЄ НАФТЯРІВ НЕ ВОЗИТИ НАФТИ ІТАЛІЇ

ВАШИНГТОН.—Гаролд Ікес, секретар внутрішніх справ, видав відозву до американських нафтярів здержати дальші висилки нафти до Італії.

Ікес видав цю відозву як нафтовий адміністратор. Він взиває їх, щоб вони придержувалися букви й духа закона про невтральність та не посилали до Італії „воєнних матеріялів".

ЛЕТУНИ ЗАВЕРТАЮТЬ З ДОРОГИ ПОНАД ПІВДЕННИЙ БІГУН.

ДОНДІ (Остров на морю Ведела, коло південного бігуна).—Линколн Елсворт та Герберт Голок-Кеніон вернулися з лету понад південний бігун, бо, відбувши за 10 годин одну третину дороги, натрапили на високий ланцюх гір, що сягає до висоти 7,000 до 10,000 стіп.

Хоч вернулись, вони вважають відкриття ланцюха гір за важний факт, що оплачує їх виправу.

КАМПАНІЯ ПРОТИ РЕКЕТІРСТВА В ДОПОМОГОВИХ БЮРАХ.

НЮ ЙОРК. — Віктор Рідер, тутешній адміністратор поступу праць, почав заходи, щоби положити кінець рекетірствам, що закралися в урядові допомогові роботи.

Існування рекетірств у цих роботах відкрито підчас слідства проти рекетірств, котре веде спеціяльна лава присяжних суддів під кермою спеціяльного дослідника Дюї. Наприклад, один наставник при урядових допомогових роботах продавав „джаби" (роботи) по 40 долярів від робітника.

ПРИСУД СМЕРТИ НА 16-ЛІТНЬОГО ХЛОПЦЯ.

МАВНТ ГОЛІ (Ню Джерзі). — У місцевім стейтовім суді відбулася розправа проти 16-літнього фармерського робітника Якуба Цеменґа та 26-літнього його товариша Джорджа Гилдебранда, обвинувачених за вбивство 63-літнього фармера Томаса Ейлерса.

Смерть Ейлерса відкрив його сусід Алберт Терон дня 7-го жовтня пів до 8-мої години вечором. Поліція ствердила, що він погиб від двох револьверових куль. Скоро по відкриттю поліція стала допитувати Гилдебранда, котрий зложив вину на Цеменґа, а коли арештовано Цеменґа, цей обвинувачував Гилдебранда. Прокураторія зложила акт обвинувачення, що, мовляв, оба вони вибралися на ограблення Ейлерса, в котрого вони бачили багато грошей, а коли цей не дався ограбити, вони його вбили.

На суді оба обвинувачені під присягою заперечили свої зізнання, зложені на поліції. Вони признали, що знали Ейлерса, та що 7-го жовтня приїхали під хату Ейлерса, щоби позичити собі в нього кількадесять центів, що Цеменґо стукав довго в вікно, а коли Ейлерс не відповідав, він вернувсь до авта Гилдебранда й оба відїхали. Оба заявили, що поліція вимусила на них самопризнання до вини, допитуючи їх вісім годин без перестанку, обіцюючи їм попустити, як вони признаються. „Вони вложили мені в уста всі відповіди", говорив Цеменґо. „Вони заставили мене говорити таке, про що я не мав ніякого поняття. Я був змучений, теж говорив усе, чого вони тільки хотіли".

Згідно з обвинуваченими зізнавали багато свідків. Не зважаючи на те, лава присяжних суддів, зложена з 6 чоловіків і 6 жінок, по годинній нараді принесла присуд, що потвердив вину обвинувачених, навіть без припоручення уласкавлення Цеменґа з огляду на його вік. Суддя видав проти обох присуд смерти.

4 ДІТЕЙ ПОГИБЛИ В ОГНІ.

ВЕСТ ОРЕНДЖ (Ню Джерзі). — В огні, що почався з рухомої нафтової печі, в апартаменті Чіяпів під ч. 105 при Ашленд Евені, згоріли 4 дітей родини в віці від 5 до 14 літ.

Мати вчула в сні крики дітей і кинулася до дитячої спальні, але як відчинила двері, проти неї бухнула така полумінь, що вона мусіла відступити. Один зі сусідів дістав драбину й приставив її до вікна кімнати. Одначе як він розбив шибу, звідти бухнула полумінь і він теж мусів відступати. Він тільки бачив на хвилину, як двоє дітей у страху вганяли по кімнаті. Потім огонь і дим їх закрив.

Як пожарники нарешті вгасили вогонь, троє дітей уже були неживі. Четверте померло в шпиталі з попарень.

КАМПАНІЇ ПРОТИ ГІТЛЄРА.

НЮ ЙОРК. — 138 протестантських духовників підписали публичну заяву проти відбування найближчих олімпійських іґрищ у Німеччині. За арґумент для свого протесту подають переслідування Жидів.

Ріжні антигітлерівські орґанізації влаштували вулицями міста похід проти гітлеризму. В поході, як кажуть ґазети, було коло 10,000 учасників. Між бесідниками на вічу на Медисон Сквер були: Джозеф Мерфі, орґанізатор юнії пекарів, та д-р Курт Розенфельд, що був свого часу міністром у Прусії.

ЗЕМЛЕТРУС У НІКАРАҐВІ.

В околиці вигаслого вулькану Момбачо, недалеко від озера Нікараґва (Середуща Америка) на висоті 4,000 стіп понад плесом моря, трялася сильно земля. Кратер вулькану в кількох місцях обвалився.

СУДДЯ ВЛОМНИКОМ.

В Данціґу арештували ґрупу злодіїв та вломників, що від довшого часу оперували на терені порту і міста. Провідником цієї ґрупи був якийсь Ґоворовський, Поляк, що перед війною і в перших літах по війні був мировим суддею. Його зредукували і він, не маючи з чого жити, став вломником та злодієм.

ЗАСТРІЛИЛИ ЧОЛОВІКА.

Василь Шелемба у Вільхівцях (Закарпаття) спав на поді стайні із своєю жінкою. Коло півночі чути було вистріл з револьвера, а Шелембиха зачала йойкати та кричати, що вбили їй чоловіка. Куля була пущена в голову і Шелемба зараз помер. Підозріння впало на жінку, і дійсно виявилося за кілька днів, що вона намовляла перший раз парубка Василя Михалка, а потім Івана Кучерявого, щоб убили її чоловіка і давала 100 кч. за прислугу. Та парубки не збиралися до переведення злочину, але здобули для неї револьвер і вона в Івана Кучерявого навчилася стріляти. Убивство перевела вже сама. Видно, Шелембиха дуже змодернізувалася. Вбила мужа з револьвера, а перед тим іще ходила на науку стріляння. Всі троє задержали і відпровадили до вязниці краєвого суду в Хусті.

ТРИ РОКИ ВЯЗНИЦІ ЗА УВЕДЕННЯ ДІВЧИНИ.

Узнаний винуватим уведення 13-літньої Ліліяни Поха, школярки з Принс Алберт, Саск., Джеймс Кортленд Мілджор, 38 літ, коминяр, дістав три роки вязниці. Ліліян зізнала, що часто відвідувала Мілджора, і він піддав думку, щоб пішла з ним. 21. жовтня вона відїхала з ним в авті до Ст. Луїс, потім до Домремі, де лишилася на ніч. Товаришили їм Ґ. С. Карпентер і жінка на імя Тіна Пітерс. Мілджор дістав роботу для дівчини і вона лишилася через ніч на фармі, але другого дня хотіла йти до дому і господиня дала їй доляра на їзду.

ЛІКАРІ КОРИСТАЮТЬ З ПРИСЛУГ РАДІЯ.

У місцевости Ґадс Лейк, у північній Манітобі, одному робітникові скочила в око сталева порошина. Д-р А. Мек Ґреґор, який у Ґадс Лейк має свою канцелярію, не будучи спеціялістом очних недуг, не знав, як перевести конечну в тім випадку операцію. Він негайно подав депешу до д-ра М. П. Елвинґа у Вінніпеґу, та просив його, як очного спеціяліста, інструкції, потрібної при переведенню операції ока. Обом лікарям прийшло на поміч радіо, яке, виключивши всі інші радіо-хвилі, уможливило їм обом розмову між Вінніпеґом і Ґадс Лейк. Д-р Елвинґ через радіо дав д-рові МекҐреґорові потрібні інформації, згідно з якими д-р Мек Ґреґор перевів операцію на пораненім оці робітника.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ СУД.

Московська „Правда" пише: Комуністів Мерінкова і Карпушіна ще в 1934 р. передали судові за якісь дуже брудні „сделки". Справу тягли, відкладали, нарешті довели до касаційної колеґії. Колеґія постановила: „Хоч у вчинках обвинувачених є признаки проступку, але, числячися з тим, що під теперішню пору вони займають більш відповідальні становища, а саме — Мерінков є предсідником окружного виконного комітету, а Карпушін працює в краєвому здоровному відділі на відповідальному становищі, судити їх тепер непобажано".

ҐРАМОФОНИ ПРИВАБЛЮЮТЬ СЛОНІВ.

Індійські багатирі, аматори ловів на слони, знайшли новий спосіб, як на них полювати. Досі їх заманювали ріжними людськими окликами, тепер наставляють ґрамофони з плитами, які наслідують рев тигрів.

ДІСТАВ ДВА РОКИ ЗА НАТЯГНЕННЯ 90-ЛІТНЬОГО ПРОПОВІДНИКА.

Описуючи злочин „найгіршим рекетом" у світі, суддя Джовнс у Торонті (Канада) післав Італійця Д. Феріо на два роки в тюрму за виманення $1,400 від 90-літнього проповідника Юнійної Церкви, д-ра І. Товела.

Феріо представився проповідникові як будівничий контрактор і намовив його вложити гроші в будову дому, за що мав одержати свій процент зарібку. Проповідник витягнув свої ощадности і вручив Феріові в руки, а цей дав йому запечатаний лист, з котрого д-р Товел пізніше довідався, що це була тільки посвідка за „дар у грошах і одежі для моєї хорої жінки і дітей".

ПРОВІВ ДВА ДНІ У ВЯЗНИЦІ „З ПРИНЦИПУ".

Б. Бракет, власник ґараджу в Едмонтоні, Алберта, відсидів два дні у вязниці за те, що продавав ґазоліну по 8-мій годині наперекір міському законові. Не хотів заплатити 5 долярів кари, але пішов відсидіти. Раз він продав ґазоліну лікареві, який їхав на фарми до жінки в пологах, а другий раз візникові товарового авта, що віз продукти, які скоро псуються.

„Я знов так зроблю", говорив Бракет. „То такі, що відмовилиб лікареві або візникові ґазоліни, повинні йти до вязниці".

НАРОДИ Й СПОРТ.

Звичайно кожній культурний нарід управляє всі роди спорту. Одначе завжди один якийсь рід спорту переважає — відповідно до характеру, клімату, природи даної країни, чи народу. І так: Англійці найбільше люблять копаний мяч, Канада — гокей на леді, Арґентина — гру в польо (на конях); Норвеґія — лещетарство, Злучені Держави — бокс, Японія — пливання, Фінляндія — легку атлетику, Швайцарія — стріляння, Франція — теніс, Австрія — лижварство, Мадяри — шерм, Еспанія — боротьбу з биками, Туреччина — дужання і т. д.

„МАРШ НА УКРАІНЕ!.."

Дня 14-го жовтня ц. р. відбувався торг у Перемишлянах З припоручення міського уряду збирають тут мито по 20 ґр. від фіри. Щоб усі фіри, що віздять до Перемишлян, це платили, стійкові кожну фіру здержують і жадають заплати. Того дня зайшов випадок, що поставив у досить прикре положення стійкового-збірщика Осипа Скибу.

Цей збірщик здержав фіру, що надїхала з особою кс. Станіслава Квятковського (завзятий ендек) зі Сверважа, і зажадав від фірмана „мита". Заговорив очевидно до фірмана українською мовою. Тоді кс. Квятковський накинувся на Скибу з такою лайкою: „Ти гайдамако, драбє, кабане, марш на Украіне, а до мнє з мовом руском нє зврацай сен". — Люди, що прислухувались тому „казанню", тільки головами кивали з дива, що такий будь-що-будь високо-культурний католицький каплан таке потрафить!

ПЯНИЙ АКТОР ВИКИДАЄ З ПОЇЗДУ КУПЦЯ.

Особовим поїздом з Ярослава їхав до Перемишля безробітний актор Жигмонт Панек. Був він пяний. У тому самому переділі ваґону їхав теж львівський купець Йосиф Конда. Нагло пяний актор відчинив двері ваґону і викинув з нього купця. Конда упав на залізничий шлях і тяжко потовкся. Поїзд зупинили, Панека арештували, а Конду відставили до лічниці в Ярославі.

БАГАТО ХУДОБИ ПОГИБЛО.

За статистикою краєвого уряду погибло на Підкарпатській Руси худоби за останніх 6 літ вартости 3 і пів міліонів корон чсл. Найбільше погибло свиней і то: 2,935 штук. Проти мору безрог помагає скіплення. 1934 року заскіплено 38,393 штуки свиней.

ДИКІ ГУСИ ПАДУТЬ ЖЕРТВОЮ ВОДОПАДУ НІЯҐАРИ.

Канадійські дикі гуси в перелеті до полудневих країв Америки що року тисячами осідають на ріці Ніяґара для відпочинку. Подібне сталось на початку цього місяця. На ріці осіли тисячі гусей і на бистрих водах ріки зближалися до водопаду, де їх очевидно ждала неминуча смерть.

Щоб не допустити до певної загибелі тисяч птахів, на березі ріки поуставляли сильні рефлектори, щоб у ночі блеском з них страхати гусей і спонукати їх до злету. Крім того над рікою поуставлялися ловці і вони разураз стріляли в повітря, щоб вистрілами спонукати гусей до злету. Над гурмами гусей, що їх бистрі хвилі ріки несли у напрямі водопаду, літали літаки і від їх шуму та лоскоту деякі птахи злітали з води і перелітали понад водопад. Без огляду на всі ті заходи багато диких гусей доплили таки до водопаду і згинули при його перепливі.

Певне число гусей, що їх виловили поза водопадом, вратували в цей спосіб, що один ветеринар з Найеґара Фолс давав їм у дзюб горівку. В цей спосіб напоєні гуси приходили до себе, трохи похиталися, як пяні, а далі зовсім приходили до здоров-

ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ЗІЗНАВАТИ ПО ПОЛЬСЬКИ

ВАРШАВА (Польща). — Забрало майже два дні читання самого акту обвинувачення на карнім процесі проти 12 українських студентів і студенток, обвинувачених польською прокуроторією за участь у вбивстві польського міністра Перацького.

Як найважніший момент з дотеперішньої розправи підкреслили заграничні кореспонденти те, що підсудні не хотіли відповідати на польські запити судді, а домагалися, щоб до них говорити українською мовою. Один з головних підсудних заявив, що буде відповідати по українськи. Розправа відбувається в столиці Польщі і як трибунал так і присяжні судді не знають української мови.

В акті обвинувачення передано цілу історію Української Військової Орґанізації, а потім акцію Орґанізації Українських Націоналістів у такий спосіб, як це бувало й на попередніх більших розправах проти Українців за приналежність до ОУН і протидержавну акцію. Прокураторія пригадала суддям усі пляновані й виконані замахи УВО. Як теж розповіла про фонди на революційну акцію, а все те в такий спосіб, як це передають звичайно польські шпиги чи „знавці" від українського підпілля.

Як суд почав переслухувати підсудних, суддя ще раз заявив, що підсудні мусять зізнавати по польськи. Не зважаючи на те, підсудний Бандера заявив, що розуміє по польськи, але не хоче зізнавати тою мовою, а буде зізнавати тільки мовою українською. По його заяві трибунал зарядив вивести Бандеру з салі розправ. Потім відчитано з протоколу його попередні зізнання, в яких він подав, що не брав ніякої участи в замаху на життя міністра Перацького.

Подібне сталось і з підсудним Лебедем. Не зважаючи на приказ судді говорити по польськи, підсудний говорив по українськи. Суддя перервав зізнання і не дозволив підсудному далі говорити.

По тих двох випадках забрав голос прокуратор і заявив, що в Польщі обовязковою мовою є мова польська. Крім того всі підсудні, казав він, дуже добре володіють польською мовою. Якби вони не знали польської мови, тоді суд взяв би перекладача. Але його не треба, бо в слідстві підсудні зізнавали по польськи. А тут не хочуть говорити по польськи для демонстрації.

Потім відчитано зізнання Лебедя з протоколу підчас слідства. Лебідь каже, що дізнався про вбивство мінністра Перацького з ґазет, а в Варшаві перебував на прогульці з нареченою Гнатківською. По вбивстві Перацького боявався, що і його готові арештувати, тому, виробивши собі в Данціґу документи на імя Евгена Скиби, виїхав до Німеччини. Та в дорозі до Берліна арештували його німецькі власти на просьбу польської поліції в Варшаві.

Потім не хотіла зізнавати по польськи і підсудна Гнатківська. Їй теж відобрано голос, як говорила по українськи. А потім відчитано з протоколу її зізнання в слідстві, в яких вона заперечує всяку вину.

Відчитано теж зізнання підсудного Карпинця, котрий признався, що належав до ОУН та помагав при спорядженні бомби, яку знайдено на місці замаху. Та прокураторія щось не хоче вірити тим зізнанням, хоч підсудний перебрав на себе вину і признався, що підготовляв замах. Польський прокуратор твердить, що ті зізнання дуже підозрілі і собі противорічні.

ГРЕКО-КАТ. АРХИЕПИСКОПСТВО НА ЗАКАРПАТТІ.

ЛЬВІВ. — З Риму доносять, що небаром буде утворена нова провінція української католицької церкви, а саме на Закарпатті. Архиепископом буде о. Павло Ґойдич ЧСВВ, теперішній греко-католицький адміністратор у Пряшеві. Кандидатура мукачівського єпископа Олександра Стойки перепала за його мадярофільські настрої. Також є певні вісти, що на Закарпатті повстане небавом нове єпископство з осідком у Густі.

МОСКВА ПРО „ПАРШИВУ САМОСТІЙНІСТЬ".

ЛЬВІВ. — У неділю, 3-го листопада, передавало радіо з Москви „українську програму". Співав старенький Саксаганський народню думу про Байду, народню пісню „Через дорогу" і дует з опери „Запорожець за Дунаєм" разом з артисткою Петрусенко, яка ще відспівала „Віють вітри" і „Там, де явір". Разом з тим якийсь „робітник" представляв московською мовою ті „блага", які дістала Україна від „товариша Сталіна", котрому, казав він, треба завдячувати те, що Україна не стала „німецько-польською кольонією". А ті, казав далі, що є за самостійність України, це продажні люди, які „викликують гидоту в кожного Українця", а то своєю „спекуляцією на паршивій самостійности". Закінчено промову подякою Сталінові за „щасливе життя" України під Советами.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКЕ БРАТАННЯ

З днем 20-го листопада ввійшла в життя нова торговельна угода між Польщею й Німеччиною, яку в Европі вважають фактом великої ваги.

Важна вона передовсім як факт економічний. Він буде мати поважний вплив на рух товарів. Багацько родів німецьких і польських товарів попливе тепер іншими торговельними дорогами, як вони плили досі. Анґлійські ґазети, наприклад, широко розписуються про далекосягле значіння договору для анґлійської торговлі. Польща буде тепер купувати машинерію всяких родів, між нею машинерію до виробу тканин, та ріжні хемікалії не в Анґлії, де вона купувала досі, але в Німеччині. Зате Німеччина буде купувати в Польщі дерево, масло, свині й інші споживчі засоби.

Звертає договір на себе увагу ще й тим, що в ньому Польща признає Німеччині становище так званої найбільше упривілейованої держави, себто просто відкриває для Німеччини свої границі для німецьких товарів (400 товарів вичисляє договір поіменно). Цей факт мусить звернути на себе увагу передовсім тому, бо відносини між Польщею й Німеччиною давніше не були дуже приязні. Можна навіть сказати, що як свиня тучиться на помиях, так Польща поростала в піря на своїй нібито традиційній ненависти до Німеччини.

Через те, коли нині ця традиційна противниця Німеччини накладає з Німеччиною, то не можна дивуватися, що світ догадується, що торговельний договір не є відорваним фактом, себто що тут маємо до діла не з одним тільки економічним договором, але що основна переміна в душевнім наставленню Польщі до Німеччини, котра проявилася договором, що надає Німеччині право торговельно найбільше упривілейованої держави, певно має ще й інші прояви, яких ми не бачимо. Іншими словами, Европа догадується, що поза торговельним договором існує ще якесь політичне порозуміння між Польщею й Німеччиною.

Що Польща й Німеччина показують світові тільки економічний договір, а закривають політичний чи мілітарний, це не є доказом, що такого договору нема. Цеж є звичайною процедурою держав у часах тайної дипльоматії. Можна би доказувати брак такого договору браком спільних політичних інтересів, а тимчасом Німеччина й Польща мають спільні інтереси, а що найменше Німеччина такої спільноти інтересів шукає, як відомо, в розділі впливів на Балтійськім морю й на совєтській Україні. Виразно про це говорив і Гітлер і його представник Розенберґ.

Цей проєкт виглядає відомому французькому політичному письменникові, що пише під псевдонімом „Пертінакс", романтичним, себто щось ґейби фантастичним, та романтичність пляну ще не доказ, що нераз і найбільше тверезі політики ціле життя присвячували реалізуванню плянів романтичних.

О. Сновида.

РЕВОЛЮЦІЯ, ЩО ЙДЕ...

Революція, що йде — це революція, що наростає в совєтській Росії.

Неодин з вигнанців України питався себе з тревогою: Деж ті сили, які колись перевернуть догори ногами тричі клятий большевицький режім? І не знаходив їх... Тимчасом вони є. Думаю тут не про село, не про розчарованих партійників, не про старших, людей з часів передреволюції, які можуть порівнювати те, що було перед 1917 р. і що настало в російській імперії по захопленню влади ленінцями. Говорю про **большевицький доріст,** про **большевицьку молодь.**

Один з засланців, „старорежімників", над Білим морем дістав, як фаховець у спорті, приказ зорґанізувати спортові дружини. Він обїхав табор, зібрав молодь, і готов був уже йти з рапортом до „начальства", коли при ближчім перегляді членів новонабраних дружин переконався, що майже всі вони мають дуже „кепський" параґраф: участь у терористичних актах. Як презентувати таких дружинників таборовому начальству? Ще посудять, що хотів орґанізувати терористичні ґрупи... При нагоді розговорився з ними. І вони відкрили йому картину, якої він не сподівався побачити. Отже існує совєтська молодь, одурена, в підлий і нікчемний спосіб одурена Сталіном. Старорежімники можуть Сталіна і комуністів ненавидіти за руїну їх загального й особистого життя, але жалю до них не можуть мати за те, що ті не дотримали якихсь обіцянок; бо едине, що обіцяли большевики своїм противникам, то була „стенка". Цілком інакше з молодими ентузіястами комунізму. Їх літами дурили пятилітками, „раєм", „соціялістичним будівництвом" і т. п. Нагло ті ентузіясти переконалися, що все це була „буйда", ординарний і підлий обман, що внаслідок нелюдських жертв і посвят повстав не „рай", а нова, ще страшніша тюрма народів, і тюрма для пролетаріяту.

Замісць відважних і чесних партійників, побачила розентузіязмована комуністична молодь над собою бюрократичну банду, яка без спротиву приймає насильство і лайдацтва режіму, яка, щоб тільки устроїтися, безпардонно гнітить і гнобить широкі верстви народу. Дальше побачила молодь своїх власних батьків у ролі підслужників огидного режіму, в ролі проституток, які за шматок гнилої (часто в буквальнім сенсі) ковбаси йдуть на пониження, підлости і доноси... Тоді в цій оббріханій, розчарованій і обдуреній молоді прокинувся бунт. Прокинувся протест і ненависть, як у старій Росії до царя, так тепер до нового царя, Сталіна. Повстали терористичні орґанізації, які плянували замах на нового царя (одного разу мали кинути в нього бомбу підчас урочистого представлення в театрі, таки зі сцени, але замах викрито). Замахи розкривано, але вони виникали знову. Що в них головну участь брала молодь, це цілком природне. В цілім світі революціонери виходили з молоді. Так є і в Совєтах. Та революційна молодь бачить виразно „балаган", яким є совєтське „будівництво". Повороту старого не прагне. Але прагне **скинути бюрократичну верхівку комуністичну,** скинути совєтське „дворянство", щоб на спілку з інтеліґенцією і людьми фаху почати творити „нову Росію". Коротко, їх ідеал **технократія,** спілка працюючих мас з працюючою й орґанізуючою інтеліґенцією, спілка, в якій не заваджали би партійні півголовки, що мають голову, засмічену світовими революціями і бажанням утриматися як верхівка, яка визискує широкі верстви людности, включаючи село і пролетаріят. Позитивна сторона програми цеї бунтарської російської молоді може виглядати менше або більше утопійно, але неґативна — цілком добра.

Не робім собі оман щодо відношення тої нової революційної ґрупи до України. Вона напевно таксамо до нас ворожо ставиться, як большевицька або царська чи ліберальна Росія.

Але це є сила, яка готова валити большевицький режім, і як з такою, з нею треба числитися.

Совєтська імперія не є засуджена — разом з Україною — на сконання в большевицькім пеклі. Є сили, не лише в Україні, але й у самій Росії, які готують тому режімові катастрофу. Це так — для відома песимістам або тайним прихильникам Сталіна...

ГОЛОС УКРАЇНЦЯ В ПОЛЬСЬКІМ ЧАСОПИСІ

Як відомо, виходить у Варшаві польською мовою „Бюлетин польско-украіньскі", виданий Поляками, котрі нібито переконалися, що не можна так легкодушно переходити до денного порядку над 7 міліонами Українців у державі, котра взагалі числить заледви 32 міліони людности. В тім часописі беруть участь і Українці, як напр. проф. Кордуба, ґен. Доценко, І. Кедрин і інші. В однім з останніх чисел подає „Бюлетин" два повиборчі голоси: Поляка й Українця, котрі застановляються над останніми виборами у Східній Галичині та над наслідками довершеного тоді виборчого компромісу. Ми тут подамо більшу чатину статті Українця, що підписався криптонімом Е. К.

Передовсім мусимо собі усвідомити, що українська суспільність є не лише дуже обережна, недовірчива і скептична, але що ті психічні настрої мають глибоке оправдання в історії польсько-українських відносин (не говорячи вже про століття XIV.—XVIII.) з останніх 17 літ. Чи це Полякам прикро слухати, чи ні, то так уже є, а доказом цього може служити „дійсна дійсність". Тому по досвіді з законами про воєвідську автономію і про український університет з року 1922, як також по всіляких, з дуже відповідальних місць, пороблених приреченнях, добродійств, котрі мали посипатись на Українців з польського неба — не є вони спосібні до великого захоплення і не є вони вже легковірно наївні.

В данім випадку опирається недовіря Українців на факті, що від часу навязання польсько - українських переговорів **нічого властиво в українській дійсности не змінилося на ліпше.** Може бути, що декуди змінилося почасти становище адміністраційних урядів та зникли шикани (докучування) яко загальне явище. Може вже Українець не потребує себе називати „Русином", щоб його староста допустив до себе, і може прийшло до так званого „відпруження атмосфери".

Може хтось з Поляків сказати, що „і цього вже багато!" Певна річ, що і це щось значить, але значить це надзвичайно мало! Ах, як страшно мало супроти огірчення, яке панує в українських масах, коли вони порівнають це з тим, що мали перед 1914 роком!

І ми чуємо також арґумент: А ось виборчий компроміс і ціла низка українських послів та сенаторів, як його вислід. Гарно! — відповідаємо. Є це певно позитивний факт. Одначе **змістом** того компромісу українська суспільність не є і не може бути захоплена. Виборчий компроміс полишив неторкненим **„сокальський кордон",** з котрим ніякий Українець, з винятком ґрупи посла Певного, не може погодитись; а крім того вилучив зпід українських впливів взагалі Полісся та українські повіти Холмщини (й Підляша.— Ред.). Немиле враження зробила також утрата українського мандату на Лемківщині.

Одначе такий чи інший матеріяльний зміст компромісу не є найважнішою справою: адже і ті українські провідники, котрі той компроміс заключували, і ціла українська суспільність гляділи на той компроміс не зі становища, **скільки** мандатів буде, але з того становища, щоб ті мандати використати потім для законної боротьби **для поліпшення положення українського народу** в Польщі.

Ідучи з тим переконанням до виборів, не забули Українці (і памятають це ще й сьогодня), що виборчий компроміс приніс певні користи рівночасно також і **польській стороні.** Ось возьмім на увагу хочби лише враження, яке зробила та консолідація внутрішніх відносин у Польщі заграницею та проломання бойкоту виборів, який постановили декотрі партії.

Виборчий компроміс заключено по переведенню основних політичних переговорів, а як компроміс так і вибори уважані були і є за вступ до **дійсних реформ.** Реформи, і лише роформи, а то такі, котрі сягають у глиб дійсности і ту **дійсність зміняють,** — лише вони можуть промовити до переконання Українців.

Як довго нічого не змінилося в области загального шкільництва; як довго і дальше існує стан, викликаний „утраквістичним" законом і панами інспекторами, що урядують відповідно до своїх старих звичок; як довго нічого не чути про український університет і нічого не робиться в справі молодіжи; як довго обовязує урядова назва „рускі", а Народний Дім у Львові позістає в руках москвофільських темняків; як довго в державнім буджеті нема позицій на українські інституції, і т. д. — так довго не можна домагатися, щоб Українці признали, що „щось" змінилось. А навіть, коли те „щось" уже є, то є воно у всякому разі несутнє. Гарно це, що декотрі річи сталися, але лише тоді задержать вони для Українців дійсну вартість, коли їх зачислиться лише між **вступні** умови реформи, за котрими прийдуть і самі справжні реформи. Інакше українська суспільність буде надто відчувати ту ріжницю, яка є між **формою** і **змістом.**

Конференції, заяви, виборчий компроміс, вибори, відпруження атмосфери, провід у сенаті на першім засіданні (проводив сенатор д-р Горбачевський. — Ред.), один віцемаршал сойму (пос. Мудрий. — Ред.) — усе те є досі лише **формою.** Все те творить тільки деякі рами, дає деякі „моральні ґарантії": самого змісту ще нема і **на цей** зміст **Українці** ждуть. Ждуть вони нетерпеливо і з кождим днем стають більше нетерпеливими. І ніколи і найкраща форма не заступить їм змісту! І як довго зміст їх бажань не буде заспокоєний, так довго не заспокоїть їх теж і ніяка форма.

Соціяліст.

— Чи ти бачиш, які присмаки заїдає наш шеф?

— То наш піт!

ВІЙНА З ЮҐУРТОЮ ТА ВІЙНА З ЕТІОПІЄЮ

Порівнання старинних Нумідійців із сьогоднішніми Етіопцями принесла сама італійська преса. „Коріере делля Сера" помістив статтю, в якій сказано, що Італійці повинні бути другими Римлянами, а етіопський цісар Гайле Селясі це наче нумідійський король Юґурта.*)

Справді в цьому порівнанні є трохи правди. Тісамі причини, які казали старинним Римлянам завоювати зовсім Нумідію, присвічують і Мусолініеві в цій завойовницькій війні. Вживають почасти навіть таких самих гасел. Для Римлян Нумідійці були „віроломним, змінливим, диким племенем", на чолі якого станув „узурпатор Юґурта". А про Етіопців пишуть італійські часописи як про варвар, які не мають права до свободи. І вступлення на престіл Гайле Селясія в багато дечому схоже на Юґуртині старання для зеднання старинної Нумідії.

Зпочатку Римляни любили Юґурту. Переходив їх країною та служив у їх війську. Навчився дуже добре не лише латинської мови, але й тактики римського володіння та воювання. Славний полководець Публій Сціпіо*) найбільше здавався на Юґурту в нумантійській війні в 133-му році перед Христом. Віддавав йому всяку тяжчу працю, щоб виконав її, приймав Юґуртині поради та приставав із ним, як із приятелем.

Коли Нуманцію розбили, вернувся Юґурта у Нумідію, де завдяки своїй красі, сміливості, знанню та талантові став найлюбішим представником нумідійської молоді. Нумідійський король Міціпса постановив, щоб після його смерти Юґурта був реґентом його синів Адгербаля та Ґіємпсаля. Держава ділилася на три частини. Та, як звичайно буває в таких випадках, показалося скоро, що Нумідія не може мати трох королів із однаковою владою. Між Юґуртою та Міціпсовими синами Адгербалем і Ґіємпсалем дійшло до завзятих суперечок, які вкінці покінчилися так, що на боевищі остався той, який був спритніший та якого нарід більше любив. Ґіємпсаль і Адгербаль переплатили життям, а Юґурта став королем усієї Нумідії.

Це не могло бути по нутру Римлянам. Вони стали боятися Юґуртинової спосібности. Було минуло ледви 70 літ від смерти Ганібаля, а трицять від збурення Картаґіни. Теперже знову появився у тій самій землі знаменитий полководець одного семітського племени, якого конче треба було вчинити нешкідливим.

Захланність усе легко знайде здогадні причини на своє виправдання. Від такої захланности не вільні й такі люди, які дійшли до найвищого ступня освіти. Бо знання не значить усе те саме, що поступ. Щобільше, в багатьох ґеніїв науки савість була дуже нужденна.

Навіть римський історик Салюстій не був справедливий у відношенні до війни свого народу проти Юґурти. У вступі до книжки „Війни проти Катиліни" читаємо гарні моральні поуки про те, що поодинокі люди й народи повинні би задоволитися тим, що мають. Салюстій вірить у золоту добу людського роду, коли то „людське життя проходило без захланности". Він мимоходом таврує чужих володарів і чужі народи, що вели війни із „захланности володіння" („любідо домінанді"); колиж слід було свою гарну теорію перевести в практику, остався невільником римського шовінізму, який уроїв собі, що може топтати ввесь людський рід.

У Римі поборювалися тоді дві партії: вони суперничали, котра з них принесе до Риму більше добичі та завоює для римської републики більше земель. Ті партії посилали до Нумідії військо за військом, полководця за полководцем.

Назва Нумідійці (нуміде) походить від грецького слова номаді. На основі того ми здогадувалися би, що то було пастирське племя, яке не мало ніякої цивілізації. І справді римські письменники не мають для Нумідійців ніякої пошани. Та з писань римських письменників довідуємося, що Нумідійці мали багато міст із торговельним і промисловим населенням. Ця держава мала також багато управлених земель, із чого видно, що між Нумідійцями було розвинене також хліборобство. Отже все вказувало, що той нарід на волі міг осягнути високу культуру.

Та саме до цього не хотіли Римляни допустити, бо раді були здавити все, що стануло по дорозі їх необмеженому володінню.

Перше римське військо стрінуло у Нумідії соромний розгром. Юґурта, як переможець, став любимцем усього свого народу. І з другим римським військом Юґурта доволі успішно воював. Його піхотинці, що не мали тяжких щитів, відважно здержували римські леґіони, а Юґуртова кіннота несподівано зявлялася в околицях, у яких Римляни їх нітрохи не сподівались, і тут зуміли страшно прорідити не лише римські стежі, але й головну армію.

А всеж така мала країна, як Нумідія, не могла мірятися з римським велитнем. Юґурта старався також притягти до війни мавретанські племена. Знаючи добре ненаситність Римлян, говорив свому тестеві: „Римляни несправедливий нарід, їх захланність бездонна, вони вороги всіх. Та сама причина, що гонить їх проти мене, гонить їх і проти всіх інших народів. Ця причина це їх жажда приказувати, якій противляться всі королівства. Тепер проголосили ворогом мене, передтим їх ворогами були Картаґінці, таксамо, як і король Персей. І цьому ніколи не буде кінця, лише проголошуватимуть ворогом по черзі всіх тих, які їм будуть здаватися найсильніші".

Мавретанці зрозуміли небезпеку, що їм загрожувала. Їх король Бокго прийшов на поміч Юґурті. Та мало користи було з мавретанського війська. На римський спосіб уміли воювати Нумідійці, а Матретанці нападали безладними гурмами, без дисципліни та справжньої зброї.

Чим менці були успіхи Юґурти, тим більше підупадала мораль Нумідійців. Насамперед до Римлян перейшли члени королівської родини, які сподівалися, що в нагороду дістануть Юґуртів престіл. З першим таким зрадником Масівом, сином Ґулюса, порахувалися Нумідійці в самому Римі, всадивши йому кинджал у серце. Та пізніше знайшовся другий член нумідійської королівської родини, на імя Ґавда, син Мастанабаля, який старався здобути Юґуртів престіл.

На поле бою в Африці вибралися найліпші римські полководці: Марій та Суля. Вони скінчили війну так, що підкупили короля Бокга, а цей віддав у їх руки звязаного Юґурту та його синів. Бокго в нагороду дістав частину Нумідії.

Пять літ тяглася війна в Нумідії (від року 111-го до 105-го). Полководець Марій привів Юґурту до Риму, щоб його показати Римлянам у свому триюмфальному поході. Самособою що після триюмфального походу Юґурту та його синів покарали смертю.

Римляни іменували начальником Нумідії Мастанабалевого сина Ґавду, якого самі вважали слабоумним (менте павлюм інмінута). Він не був для них небезпечний, бо виконував усі їх прикази.

Після Ґавди прийшов до влади його син Ґіємпсаль II, а після того його син Юба I, який був пристав до републиканців проти Цезаря. Колиж републиканців побили в 46-му році біля Тапси, Юба скінчив самогубством.

Нумідійці все більше підупадали. Замісць служити собі та своєї хоробрости вживати в хосен свого народу, водили їх римські полководці як знаменитих кіннотчиків по всіх европейських, африканських і азійських боєвищах, де гинули за чужинців і своїх гнобителів.

*) Юґурта, король Нумідії, син Мастанабаля. — Нумідія, старинне королівство в північній Африці, меньшебільше сьогоднішний Альжир. Масиніса злучив у 201-му році перед Хр. в одній державі зі столицею Гіпо (Гіпо Реґіюс, сьогодні Зебус), пізніше Цірта (сьогодні Константіне). Після бою коло Тапсуса (46-го року перед Хр.) Нумідія стала римською провінцією.

*) Публій Корнелій Сціпіо Еміліян Африканський здобув у 146 р. Картаґіну, а в 133. Нуманцію. Сціпія вбили, тому, що спротивився аґрарній реформі братів Ґракхів, на основі якої землю мали приділити бідніщим. — Нуманція, місто кельтійсько-іберійського народу Аревакійців. Дісталося воно Римлянам щойно після 15-місячної облоги.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НОВА ПРИГАДКА, АЛЕ ПРАВО СТАРЕ.

У стейтовім суді повіту Кингз у Ню Йорку суддя Алджернон Нова розглядав оноді цікаве питання подружих відносин. Якийсь Мід оженився в липні 1934-го року. Молодята скоро посварилися й стали жити окремо. Пробували потім кілька разів годитись, а накінець почали знову жити разом. Справили при тій нагоді немаленьку забаву. Рано по забаві чоловік взявся вбирати в свої штани й переконався, що з них пропало 520 долярів. Лишилися тільки 15 центів.

Він позвав у суд жінку за крадіж. Уже вибрано лаву присяжних суддів, та тут суддя прочитав адвокатам обвинувача, що американський закон загально признає єдність інтересів між чоловіком і жінкою та що тому жінки не можна судити за крадіж від чоловіка.

„СТАРО-ДІВОЧЕ БОЖЕВІЛЛЯ".

Американець Волтер С. Локвуд став видавати місячник, спеціяльно присвячений вилікуванню Америки з тяжкої (на його думку) недуги.

Місячник називається „Гозбендз", себто „Чоловіки", а недуга, з якої редактор збирається лікувати американське громадянство, це умова недуга. Недуга — старо-паненства. Каже він, що в Америці є коло 20 міліонів незамужніх дівчат. Цей факт його сильно непокоїть, бо, на його думку, люди, що не женяться, виявляють зчасом рішучу тенденцію до умових занедужань. Він годиться зовсім з англійським письменником Бернардом Шо, що головна жіноча справа — вийти якнайскорше замуж.

Виходилоб, що широко в нас поширена погорда до старих дів має прихильників і в Америці. Тільки, що в нас у цій справі, як у справі погоди, — як казав Марк Твейн — багато говориться, а нічого не робиться, тоді як Локвуд збирається видавати місячник, щоб навчити дівчата, як шукати мужа та як по шлюбі їх придержувати.

РЕВОЛЮЦІЯ В „ВИЩИХ СФЕРАХ".

Американські газети розписуються широко про великі переміни, які зайшли в „Товариськім Реєстрі міста Ню Йорку на рік 1936-тий".

Є це спис осіб, що мають претенсії становити найвищу верству американської суспільности. В Англії таку верству становить родовита шляхта й аристократія, себто потомки тих, що колись силою заграбили англійський острів. В Америці, де такої родовитої шляхти нема, переконання про суспільну вищість спирається на богатстві. Одначе замало доробитися власною працею маєтку, щоб дістатися до „товариського реєстру": краще маєток дістати дорогою спадщини від своїх предків, без праці.

І цього теж іще мало. Треба ще признавати певні товариські форми. Наприклад, тепер усунено з „реєстру" людей, що родилися в багатих родинах, вичислених у „реєстрі", але тепер „зіпсули собі імя", наприклад, одруженням з акторкою або актором.

Бачите, одруження з актором або акторкою вважалося понижаючим у часах, коли акторами були мандрівні бідолахи. Від того часу, як відомо, акторство виросло на загально поважану професію, а багато акторів і акторок тішаться загальним поваженням найкращих людей світа. Та це не зміняє річей для „найвищої верстви американської суспільности": в ній ще далі держаться пустих і пустих мірил, одідичених зі середніх віків. На такій глупоті спирається їх ціле розуміння суспільної вищости.

І „СУСПІЛЬНИЙ РЕЄСТР" ЦЕ ЗЕРКАЛО СУСПІЛЬНОСТИ.

Та не сама „найвища верства громадянства" відповідає за ту глупоту, що називається „товариським реєстром".

Якби широкі круги громадянства трактували людей, що цим чванькаються, як людей, що хваляться чимось, чим здорова людина не буде хвалитись, то й цього „реєстру" скоро не сталоб. Тимчасом широкі верстви громадянства відносяться до цього „товариського реєстру", як звичайно льокаї відносяться до своїх панів. Якщо людина не може похвалитися, що вона сама записана в цьому реєстрі, то бодай похвалиться, що добре знайома з людиною з „товариського реєстру". Як і це ні, то хоч скаже: Цей пан (з товариського реєстру) мені дуже вдячний за чемність, яку я йому зробив. Або: цей пан з моєю жінкою дуже любить розмовляти. Або хочби: мій знайомий служить льокаєм у цього пана з „товариського реєстру".

ТЕЛЕҐРАФІЧНІ ПОБІДИ?

Розтелеґрафували позавчора італійські ґенерали, що італійські літаки вбили на полудне від Макале 2,000 Етіопців.

Вчора телеґрафували з Адіс Абаби, що Італійці не вбили 2,000 Етіопців, але 10.

Чи винуватий тут один тільки італійський штаб, що переборщив свою побіду? Не зовсім. Якби читачі газет брали донесення італійського штабу з недовірям, на яке вони заслугують, то може й італійському штабові перестало би в очах як не двоїтися, то хоч не десятеритися.

КОМУНІСТИЧНА АРИСТОКРАТІЯ.

У донесеннях з большевицької Росії пишеться виразно, що серед комуністичної верхівці стає щораз більше популярною ця „королівська гра: гольф".

Ось бачите, що імпонує большевицькій верхівці. Не самі сутні признаки гри, але побічні, а саме те, що в „гольфа" грають королі.

Для цеї признаки, вганяти за тим, що роблять королі, чи там аристократія, Англійці придумали спеціяльну назву: „снобівство". Людину, що добачує в аристократії якісь вищі признаки духа чи характеру, називають в Англії „снобом". Звичайно, це слово погорди. Снобівство це щось у роді товариської зарази.

Ця зараза шириться тепер у Росії, а комуністичні комісарі нею ще й хваляться. Мовляв, дивіться, Американці, і в нас є теж снобівство, як у вас! Межи нами якась схожість, якийсь духовий звязок.

Як казав у російській анекдоті своїй дамі кавалер:

„Пані, між нами якийсь духовий звязок: у вас пітніють руки, в мене ноги!"

Малий дипломат.

Тітка пятьлітнього Бориса, стара панна й боготворить сестрінця. Щонайменше раз на тиждень мусять його присилати до неї. Тоді він опихається конфітурами й солодощами, отже назагал Борись вдоволений з таких відвідин. Оноді приходить із зовсім вимазаною бузею. Хоч як тітка любить Бориса, не може не завити:

— Борись, якщо матимеш таку брудну бузю, то тітка не поцілує тебе ніколи!

— Мені власне про те йде — відповідає Борись.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

АНСОНІЯ, КОНН.

Листопадове Свято.

Заходом Українського Горожанського Клюбу і членів тов. звоЗапорозької Січи від. 67 У. Н. Союза в Ансонії, Конн., відбулося в неділю, дня 3. листопада, величаве Листопадове Свято.

По Службі Божій відправив о. Ротко панахиду за упалих героїв і мучеників за волю України. Перед панахидою виголосив відповідну до хвилі зворушливу проповідь, у якій вказав на велич тої посвяти і незрівнаної жертви, що її принесли герої, полягли в бою за волю України.

Пополудні о. Ротко відкрив свято короткою промовою і проголосив порядок святочної програми. Галя була виповнена публикою. По цім виступив хор Українського Горожанського Клюбу в Ансонії, скріплений Українським Хором з Бриджпорт, Конн., що під диригентурою п. А. Нижанковського відспівав першу вокальну часть програми.

Опісля наша славна молоденька співачка панна Маруся Бурбела з Ню Гейвен відспівала своїм милим голосочком при акомпаніяменті панни Федишин з Ню Гейвен сольову пісню, за що публика нагородила її гучними оплесками, так, що мусіла вийти і відспівати другу пісню.

Декламували дуже гарно дві молоденькі школярки, а то Маруся Олешкевич „Упавшим Героям під Крутами", а Оля Шуран, Семка, „Героям Листопада", за що публика нагородила їх бурею оплесків.

Головним бесідником свята був наш звісний громадянин Олександер Мерещак. У своїй гарній і цікавій промові видвигнув світлі моменти з життя нашого народу і вказав на значіння Листопадових Днів, на те, чого вони мають нас навчити. Вказав на лихі наслідки світової війни, яка не вирішила долі народів, а між ними й долі українського 45-міліонового народу, що не має волі і чекає хвилі визволення. Закінчив словами заохоти, щоби плекати ідею визвольних змагань і спільною працею будувати силу. Всім нам треба працювати для справи визволення свого поневоленого народу, бо тільки єдність і спільна праця з неволі нас вирвуть. Бесідник відізвався при кінці до всіх Українців тут на еміґрації зі словами: „Станьмо всі в один фронт, забудьмо свої особисті непорозуміння, подаймо поміч моральну і матеріяльну нашим борцям, котрі безнастанно стоять у боротьбі з усіми нашими ворогами і не жалують дати своє життя за визволення Рідної України". Його промову нагородили присутні гучними оплесками.

По цім переведено збірку, яка принесла $41.24, і яку в цілости вислано для інвалідів через Обєднання.

По збірці відспівав хор другу часть програми і закінчив свято піснею „Живи, Україно". Публика розійшлася в добрім і святочнім настрою.

Жертви зложили: Анна Зборівська $3; по $2: о. А. Ротко, В. Калина і М. Тута; по $1: О. Мерещак, Г. Патинок, Т. Захарієвич, С. Шмігельський, П. Дяків, С. Шуран, Н. Карпюк, К. Рошко, М. Федюк, І. Радзіх, М. Брухівський, В. Вавро, Кат. Шінгера, М. Мирон, Т. Кулявець, Ю. Лесів, В. Гульовський, М. Левицький, С. Кушляк, Д. Чернявський, О. Патуляк, Л. Бих, І. Примарчук, П. Фатула; по 50 ц.: І. Шуран, В. Шуран, І. Беньковський, І. Патуляк, Т. Гричаковський, І. Пастерчак, Я. Коротаєвич, М. Ткач. — Разом $37, а дрібними $4.24.

Комітет Листопадового Свята.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Повіяло кращим духом.

Доводиться мені донести про світліші моменти з нашого громадянського життя. А це в звязку з побутом у нашій громаді ген. М. Капустянського, що прибув до нас дня 3. листопада, себто в той день, коли ми святкували Листопадове Свято, влаштоване місцевим відділом ОДВУ при співпраці цілої громади.

В день свята відправив о. П. Корсуновський Службу Божу враз з панахидою по полеглих українських героях, як це вже ввійшло в нашу традицію. Священик виголосив теж патріотичну проповідь, достосовану до урочистої хвилі. В церкві був теж і ген. Капустянський.

Вечором відбувся святочний концерт, на якім Шановний Гість виголосив святочну промову, з якої присутні довідалися про теперішнє положення нашого народу під всіми окупантами. Промова та піднесла нас усіх на дусі. Як топиться сніг з весною в горах Карпатах, так топиться зневіра у своєї сили і свою побіду.

На святі були Українці як католики так і православні. Були теж і наші брати з Закарпатської України. І вони запросили ще ген. Капустянського до себе. На святі були теж і Чехи з Сейнт Пол.

Програма концерту була гарно уложена і виконана по майстерськи.

Публика дописала і моральний успіх зі свята був великий. На заклик гром. Гайви зібрано $59. Чистий дохід буде висланий до Обєднання для інвалідів. Свято закінчено відспіванням нашого національного гимну.

Дня 5. листопада мав ген. Капустянський відчит у галі укр.-прав. церкви. Говорив на тему потреби підготовки до національної революції, говорив про збройну силу і те, щоб не надіятися на чужу поміч, а тільки на себе самих. На запити давав вдоволяючі відповіди.

Дня 11. листопада дав Шановний Гість відчит про ті справи в домі „Просвіти". Там підчас перерви взвав гром. Федорців палкими словами до збірки і зібрано $12.

Заходами гром. Краників був ще відчит ген. Капустянського дня 12. листопада під галею прав. церкви Підкарпатських Русинів. Вживаю тої назви, якої вони там уживають. Ген. Капустянський висказав своє особливе щастя, що йому доводиться говорити до братів з Закарпаття, з тої нещасливої країни, що найдовше була відірвана від злуки зі своїми братами зпід Львова і Києва. Він вказав на ту баламуту, яка завертає наш нарід шукати кращої долі в нашого ворога — в Москві. І підкреслив, що одиноким другом Закарпаття є — рідна Україна. А потім переповів останню нашу боротьбу за одну Соборну Україну та взивав до обєднання всіх Українців зі всіх земель до спільної боротьби за визволення і свою державу. По відчиті відбулася дискусія. На відчиті були три священики і один з них дав признання ґен. Капустянському за те, що він не зачіпав релігійних переконань, а взивав до національного обєднання.

К. Качмарова.

Ощадний.

— Молодий чоловіче! То повинно бути для вас святим законом, ніколи не видавати цілої своєї платні.

— Алеж я так роблю. Видаю лише дві третини з платні!

— Ага, то решту певно заносите до щадниці.

— Ні, решту даю жінці на удержання хати.

Переможений Свен Гедін.

Коли в Готесбурґу влаштували святочний бенкет у честь Свена Гедіна, славетний подорожник оповів підчас їжі одну свою пригоду з подорожі по Азії, підчас якої його експедиції довелося бути сім днів без води. На це відзивається відомий з любови до нарки шведський маляр, Карль Лярсон:

— Я в тім не бачу нічого незвичайного. Можу впевнити шановних приявних, що я вже з сім літ не пив води!

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДИ

Питання: Мій муж є натуралізованим ситизеном. Я маю сина в Европі з першого подружжя, котрому тепер пятнацять років життя. Чи можна вистаратись для нього позаквотну візу, коли мій муж леґально адоптує його? Ми є в можности дати хлопцеві добре вдержання.

Відповідь: Ваш хлопець/син неситизенки, є управнений тільки до „другого першенства" у квоті. Адоптація не поправить його іміґраційного привілею. Він не буде підлягати іміґраційнійній квоті тільки тоді, коли ви самі набудете американське горожанство. Ситивенство вашого мужа в жаднім випадку не поможе вашому синові, бо ваш муж є тільки вітчимом вашого хлопця.

Питання: Маю охоту спровадити до Злучених Держав свого братанича в ціли набуття американської освіти. Хлопцеві тепер тринацять років життя. Чи буде він сюди допущений як студент поза іміґраційною квотою?

Відповідь: Чужинці, котрих допускають як студентів, мусять мати скінчених пятнацять років життя. Що більше, вони мусять записатись на студентів до одної з соток інституцій вищої освіти, затвердженої Департаментом Праці. Від такого аплікanта вимагають достаточного знання анґлійської мови, щоб міг продовжати вибрані собі наукові курси.

Питання: Вже віддавна я задумував стати американським горожанином, але боюся, що не перейду іспиту. Можливо, я міг би відповісти на питання усно, але не можу написати їх. Які є точні вимоги в таких іспитах?

Відповідь: Від аплікanта на горожанина не вимагається писаних відповідей, а тільки усних. Кандидат мусить вміти розговоритись по анґлійськи та підписатись на аплікації. Мусить знати дещо про форму правління Злучених Держав, як теж міста чи містечка та стейту, в котрім живе. Крім того мусить знати щонайменше про основні факти американської історії. Позатим іспит є загально упрощений. Книжечка, видана Чужомовним Інформаційним Бюром на тему „Як стати ситизеном Злучених Держав", продавана по ціні 25 центів від примірника, включає сто відповідних питань, які ставлять кандидатам на горожанство, та відповіди на них.

Питання: Мене дуже заінтересувала новинка в часописах про федеральну допомогу для малолітніх дітей. Будучи вдовицею, мені тяжко вдержувати двоє дітей, 12 і 9 років життя. До кого вдаватись по допомогу?

Відповідь: Приписи про допомогу малолітнім дітям це частина Закона про Соціяльне Обезпечення, за котрим держава буде давати одну третину стейтам тої суми, яку вони видають на такі допомоги. Повітові добродійні ради звичайно мають нагляд над допомогами матерям, до котрих треба звертатися з тою справою.

Питання: Скільки людей до цього часу дістало публичні роботи, фінансовані федеральним урядом?

Відповідь: По день 17 жовтня 1935 загально 1,310,733 людей працювали під зарядом допомогових робіт. У те число включено 582,648 осіб у громадськім запаснім корпусі, 594,427 на роботах за проєктами адміністраційного поступу, а 133,650 за іншими федеральними плянами.

Питання: Скільки стейтів вже приняли закон про безробітне обезпечення? Чи вже деякі стейти виплачують допомогу безробітним?

Відповідь: Стейти Алабама, Каліфорнія, Масечусетс, Ню Гемшир, Ню Йорк, Юта, Вашинґтон, Висконсин та Дистрикт Колумбія вже ухвалили в себе закони про допомогу безробітним, але виплати відложено аж до 1938 року у всіх стейтах, крім Висконсина, де такі виплати почнуть давати від січня 1936 року.

Питання: Я позичив трохи грошей приятелеві за посвідкою. Він помер, заки міг мені довг сплатити, але оставив по собі недвижиме майно. Чи можу ставити свої претенсії супроти його спадкової маси?

Відповідь: Кредитори мусять предложити свої претенсії екзекуторові спадку, котрий мусить полагодити їх на протязі від шістьох місяців до року. У спадковім суді можна довідатися, хто є екзекутором померлого. Коли справа доволі запутана та тяжко собі дати раду, найкраще вдатись до місцевого Товариства Правної Помочі (Лиґал Ейд Сосаєті).

ФЛІС.

НЕЧУВАНА ПРОВОКАЦІЯ.

Читаємо у львівській „Батьківщині":

Модне сьогодні „спулжице" має в городенському повіті своєрідний вираз. Сидить там у „повіті" якийсь аґроном, що за ціль свого мізерного життя поставив собі провокувати наші національні почування.

Цей панок є між іншим „спецом" від бугаїв. Очевидно, близьке і постійне перебування по стайнях у товаристві бугаїв споріднило пана аґронома з ними до тої міри, що рішив стати їх „хрестним" батьком. Проти такої ролі панка з „повіту" не малиб ми рішучо ніяких застережень, як би не те, що в гру входить тут те, що пан аґроном безчестить при цьому наші чесні імена.

Пан аґроном і його заступник Панасів (Іване, Іване!) дають бугаям прізвище: Мазепа, Хмельницький і т. п., даючи тим волю своїм хамським норовам.

Проти такої провокації рішучо протестуємо. Вільно тому панкові назвати бугая своїм власним назвищем, вільно йому навіть надати бугаєві шляхецтво, не жаліючи для цього власного родинного гербу (думаємо, що це навіть малоб якесь льоґічне оправдання і звязок), однак ті провокаційні клички, що їх цей панок стосує, повинні стрінутися серед селян Городенщини з рішучим відбоєм. Хамську бундючність пана аґронома і його льокая треба з місця вкоротити.

Документи цього нечуваного бугайсько-аґрономського хамства лежать у редакції.

— Пане докторе, чи пізно вставати є шкідливо?

— Одно вам можу напевно сказати, що так скорочується день!

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (34)

Томі Велш, бувший боксер та жовнір у французькім чужинецькім леґіоні, став повноправним членом виправи, що робила собі дорогу джунґлями Африки до гір Ґензі. Тобанґа вів виправу, що йшла гусаком. За ним ішов д-р Джовнс, а за Джовнсом — Томі.

Чорні дивилися на нового члена з неукритим підозрінням. Вони найбільше боялися дивної чорної скринки, котрої Велш не хотів дозволити нікому з чорних нести. І підчас маршу і підчас відпочинків при огнищі чорні нераз старалися розгадати тайну цеї скринки.

Кождої ночі він заносив її у своє шатро, відчиняв скринку, витягав звідти короткий машиновий кріс та клав його коло себе, щоб мати його під рукою. „Я служив при машинових крісах у чужинецькім леґіоні", сказав він д-рові Джовнсові. „Я чуюся безпечним тільки в товаристві свого „синка"!

„Я не хотів би його вживати", говорив учений. Але якраз у тій хвилі доля засміялася з нього. Тишу в лісі перервав страшний рев. „Що це таке?" — спитався Джері. Замісць відповіди Томі Велш схопив кріс та вибіг зі шатра.